

СТРАТЕГІЯ “ФІШБОУН”, ВАРТО ЗНАТИ, СИСТЕМНЕ МИСЛЕННЯ ДАСТЬ ЗМОГУ РОЗВИВАТИ

Можливості використання стратегії “Фішбоун” у роботі з молодшими школярами

Ірина ПОЛЯКОВА, вчитель-методист,
вчителька початкових класів,
Мелітопольський НВК № 16, Запорізька обл.

Уміння аналізувати, систематизувати, порівнювати, зіставляти, встановлювати взаємозв'язки між поняттями/подіями/явищами і робити висновки надзвичайно важливі для кожного. Тож розвитку цих мисленневих процесів слід приділяти увагу з дитинства. Скарбничка сучасного педагога наповнена багатьма цікавими інтерактивними технологіями та стратегіями, які дають змогу працювати в цьому напрямі. Одна з них — “Фішбоун”. Пропонуємо ознайомитися з її ресурсами.

Зупровадженням НУШ змінюється і погляд на роль учителя. Нині педагог не трансліює знання — він формує і розвиває мислення учнів, навчає сприймати і систематизувати великий потік інформації. Досягненню такого результату сприяє зокрема і використання в освітньому процесі, починаючи з 1-го класу, стратегії “Фішбоун”. За допомогою неї в учнів **розвиваємо такі вміння:**

- працювати з інформацією;
- встановлювати причинно-наслідкові зв'язки;
- бачити проблеми і способи їх вирішення;
- висловлювати власну думку;
- логічно обґрунтовувати (аргументувати) відповіді.

“Фішбоун” (у перекладі з англ. Fishbone Diagram — діаграма “риб'ячої кістки”) — стратегія розвитку системного мислення, графічний спосіб розгляду і визначення суттєвих причинно-наслідкових зв'язків у досліджуваній ситуації чи проблемі. Першим таке графічне представлення запропонував японський теоретик менеджменту професор Ішікава Каора у 1952 році. До розробки положень цієї стратегії долучилися як зарубіжні, так і вітчизняні вчені.

Усе це допомагає підтримувати пізнавальну активність учнів, розвивати когнітивні процеси, закладати основи системного мислення молодших учнів.

Стратегію “Фішбоун” можна використовувати на різних етапах уроків і в різних класах. У 1-му, під час опанування учнями суті стратегії, роботу краще організувати фронтально. Працюючи разом, діти вчатьсь складати “риб'ячий кістяк”. Починаючи з 2-го класу, молодші школярі можуть виконувати завдання у групах, парах чи індивідуально. Графічне зображення скелету риби як прийом візуалізації надає змогу підтримувати пізнавальну діяльність учнів, побачити прихований зміст, виявити новий погляд на проблему, запам'ятати інформацію, побачити й установити нові зв'язки між подіями та об'єктами. Схеми різняться розмірами, кольором і самим зображенням риби. Їх можна заздалегідь друкувати або малювати на дошці, якщо виникла незапланована необхідність використання стратегії.

Алгоритм роботи за стратегією “Фішбоун”

Роботу за стратегією організовують у кілька етапів.

1. Постановка проблеми (питання, теми)

На цьому етапі слід використовувати загадки, листи, зашифровані слова, ігрові та проблемні ситуації. Суть проблеми стисло фіксують на “голові” риби.

2. З'ясування причин (умов, обставин, подій), що призвели до виникнення проблеми

Заповнюють “верхні кістки”. Для виконання завдання слід заздалегідь підготувати малюнки, картки із зображеннями або опорними словами, запитання, які допоможуть установити взаємозв'язки.

3. Визначення наслідків (фактів, понять, об'єктів) кожної з причин

Заповнюються “нижні кістки”. Залежно від навчального предмета, теми, форми роботи можна змінювати послідовність описаних етапів алгоритму.

4. Підбиття підсумків (фіксування відповідей на запитання, висновків, рекомендацій)

Учням пропонується підсумувати, що нового вони дізналися, яких висновків дійшли і наскільки успішно

вирішено проблему. Так діти вчаться надавати повні обґрунтовані відповіді, логічно пов'язуючи поставлену проблему і висновок, причини та наслідки. Висновок стисло, у вигляді ключових слів або фраз, записують на хвості риби.

Варіанти застосування стратегії на різних уроках у 1–2-му класах

Зауважимо, що дехто з педагогів дотримується думки, що подібна стратегія заскладна для використання на адаптаційно-ігровому етапі в початковій школі. Однак наш досвід засвідчує те, що програма 1–2-го класів містить багато тем, розкрити які варто саме із застосуванням стратегії “Фішбоун”. Подаємо відповідний перелік тем і проблем для опрацювання (див. таблицю).

Таблиця

Застосування стратегії “Фішбоун” у 1–2-му класах

Клас	Предмет	Тема уроку	Проблема, яку розв'язують
1	Математика	Лічимо від 1 до 10. Кількісна лічба	Як утворюється наступне число?
		Вивчаємо геометричні фігури, досліджуємо ознаки об'єктів	Звідки походять назви геометричних фігур
	Навчання грамоти	Слова — назви ознак предметів. Розрізнення слів за ознаками	Відгадай слово за ознаками
		Речення. Складання і записування речень	Як скласти і записати речення?
		Читаємо про дружбу і друзів. П. Воронько “Друзяки”	Чи є в тебе справжній друг?
	Я досліджую світ	Я — школяр!	Навіщо мені ходити до школи?
		У кожного свій рідний край.	Чому мій населений пункт має таку назву?
		Моя родина	Яка вона — моя родина?
		Рослини — окраса Землі	Для чого людині рослини?
		Світ тварин	Цінність свійських тварин
Зміцнення здоров'я		Як стати здоровою людиною?	
2	Математика	Досліджуємо геометричні фігури	Знайди подібний предмет
		Ознаки геометричних фігур	Як розпізнати геометричну фігуру?
	Українська мова	Досліджуємо слова. Багатозначні слова	Чому слово має багато значень?
		Слова, близькі за значенням. Синоніми	Де помилка?
		Будова тексту. Навчаюся визначати частини тексту	З чого складається текст?
		Мова і мовлення. Культура спілкування	Як поводитись у бібліотеці?
	Літературне читання	Частини мови	Як розпізнати частину мови?
		Як вчинити правильно? А. Туз “Про Михася та Люка Скайвокера” (порівняльна характеристика персонажів)	Портрет головного персонажа
	Я досліджую світ	Думай про наслідки. “День народження” (за О. Радущинською)	Хто твій друг?
		Профілактика інфекційних захворювань восени	Чому дитина захворіла?
		За здоровий спосіб життя	Чи потрібно займатися спортом?
		Спостереження за явищами у природі	Чому відбувається зміна пір року?
		Дорога до рідного краю	Чим я можу допомогти Землі?
		Ми — громадяни України	Чому я запросив би друзів до нашої країни?
		Винаходи людства	Як інформація впливає на мої погляди?
		Славетні українці	Що я можу зробити корисного для свого міста?
		Вода — основа життя	У чому сила води?
Природа у небезпеці		Як не нашкодити природі?	
Зміцнення здоров'я влітку	Як корисно провести канікули?		

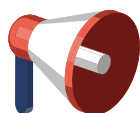
НЕ БАРИТЬСЯ!

Передплатіть на весь навчальний рік журнал
“Учитель початкової школи”

Отримайте надійну фахову підтримку

Акція! На сайті upsh.com.ua/peredplata
передплата на комплект журналів
“Учитель початкової школи” + “Джміль”
зі знижкою **-20%**

Індекси для передплати на пошті:

68604 комплект “УПШ” + “Джміль”

89869 журнал “УПШ”

+ **якісні е-матеріали до кожного випуску:**

- відео- й аудіоматеріали
- розвивальні вправи
- картки із завданнями
- пам'ятки та презентації
- дидактичні ігри

**Відтепер передплатники “УПШ”
можуть читати журнал онлайн!**

Повні версії всіх публікацій —
на сайті upsh.com.ua